

Środa, 19 maja 2021 r.

P9_TA(2021)0244

Sprawozdania w sprawie Czarnogóry za lata 2019–2020

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 19 maja 2021 r. w sprawie sprawozdań Komisji dotyczących Czarnogóry za lata 2019–2020 (2019/2173(INI))

(2022/C 15/09)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Układ o stabilizacji i stowarzyszeniu między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Czarnogóry, z drugiej strony ⁽¹⁾, który wszedł w życie 1 maja 2010 r.,
- uwzględniając wniosek Czarnogóry o członkostwo w Unii Europejskiej złożony 15 grudnia 2008 r.,
- uwzględniając opinię Komisji z 9 listopada 2010 r. w sprawie wniosku Czarnogóry o członkostwo w Unii Europejskiej (COM(2010)0670), decyzję Rady Europejskiej z posiedzenia 16–17 grudnia 2010 r. o przyznaniu Czarnogórze statusu kraju kandydującego oraz decyzję Rady Europejskiej z 29 czerwca 2012 r. o otwarciu negocjacji akcesyjnych z Czarnogórą,
- uwzględniając przystąpienie Czarnogóry do NATO 5 czerwca 2017 r.,
- uwzględniając konkluzje prezydencji z posiedzenia Rady Europejskiej w Salonikach 19–20 czerwca 2003 r.,
- uwzględniając Deklarację z Sofii ze szczytu UE–Bałkany Zachodnie z 17 maja 2018 r. i załączony do niej Program działań priorytetowych z Sofii,
- uwzględniając proces berliński zapoczątkowany w dniu 28 sierpnia 2014 r.,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie sprawozdania Komisji za rok 2018 dotyczącego Czarnogóry ⁽²⁾,
- uwzględniając deklarację oraz zalecenia przyjęte na 18. posiedzeniu Parlamentarnego Komitetu Stabilizacji i Stowarzyszenia UE–Czarnogóra, które odbyło się w Podgoricy 25 i 26 lutego 2020 r.,
- uwzględniając komunikat Komisji z 5 lutego 2020 r. pt. „Usprawnienie procesu akcesyjnego – wiarygodna perspektywa członkostwa w UE dla państw regionu Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0057),
- uwzględniając komunikat Komisji z 29 maja 2019 r. pt. „Komunikat w sprawie polityki rozszerzenia UE w 2019 r.” (COM(2019)0260) oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji pt. „Sprawozdanie za rok 2019 dotyczące Czarnogóry” (SWD(2019)0217),
- uwzględniając komunikat Komisji z 6 października 2020 r. pt. „Komunikat z 2020 r. w sprawie polityki rozszerzenia UE” (COM(2020)0660) oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji pt. „Sprawozdanie za rok 2020 dotyczące Czarnogóry” (SWD(2020)0353),
- uwzględniając komunikat Komisji z 6 października 2020 r. pt. „Plan gospodarczo-inwestycyjny dla Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0641),
- uwzględniając wspólny komunikat Komisji i Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z 8 kwietnia 2020 r. pt. „Komunikat w sprawie światowej reakcji UE na COVID-19” (JOIN(2020)0011),
- uwzględniając przeprowadzoną przez Komisję ocenę programu reform gospodarczych Czarnogóry (na lata 2020–2022) z 21 kwietnia 2020 r. (SWD(2020)0066) i wspólne wnioski z dialogu gospodarczo-finansowego między UE a Bałkanami Zachodnimi oraz Turcją przyjęte przez Radę 19 maja 2020 r.;
- uwzględniając komunikat Komisji z 29 kwietnia 2020 r. pt. „Wsparcie dla regionu Bałkanów Zachodnich w zwalczaniu pandemii COVID-19 oraz ożywienie gospodarcze po pandemii” (COM(2020)0315),

⁽¹⁾ Dz.U. L 108 z 29.4.2010, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. C 363 z 28.10.2020, s. 127.

Środa, 19 maja 2021 r.

- uwzględniając 5. posiedzenie konferencji akcesyjnej z Czarnogórą na szczeblu wiceministrów 30 czerwca 2020 r. w Brukseli, podczas którego nastąpiło otwarcie negocjacji w sprawie ostatniego rozdziału poddanego przeglądowi: rozdziału 8 – Polityka konkurencji,
  - uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie tego kraju,
  - uwzględniając oświadczenie z 11 grudnia 2020 r. dotyczące wstępnych ustaleń i wniosków międzynarodowej misji obserwacji wyborów Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR) OBWE z wyborów parlamentarnych w Czarnogórze, które odbyły się 30 sierpnia 2020 r.;
  - uwzględniając swoje zalecenie z 19 czerwca 2020 r. dla Rady, Komisji i Wiceprzewodniczącego Komisji / Wysokiego Przedstawiciela Unii do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa w sprawie Bałkanów Zachodnich po szczycie w 2020 r. ⁽³⁾,
  - uwzględniając wspólną deklarację ze szczytu Parlamentu Europejskiego i przewodniczących parlamentów krajów Bałkanów Zachodnich, który został zwołany 28 stycznia 2020 r. przez przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i w którym uczestniczyły organy kierownicze parlamentów krajów Bałkanów Zachodnich,
  - uwzględniając deklarację z Zagrzebia, przyjętą na szczycie UE–Bałkany Zachodnie, który odbył się w trybie wideokonferencji 6 maja 2020 r.,
  - uwzględniając szczyty UE–Bałkany Zachodnie, które odbyły się w ramach procesu berlińskiego 5 lipca 2019 r. w Poznaniu i 10 listopada 2020 r. w Sofii,
  - uwzględniając drugie krajowe sprawozdanie monitorujące w sprawie Czarnogóry (piąty cykl monitorowania) Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji, opublikowane we wrześniu 2017 r., a także konkluzje w sprawie Czarnogóry dotyczące stanu wdrożenia zaleceń z 2017 r., opublikowane w czerwcu 2020 r.,
  - uwzględniając deklarację Bałkanów Zachodnich z 5 lipca 2019 r. w sprawie integracji Romów w ramach procesu rozszerzenia UE oraz strategię na rzecz włączenia społecznego Romów i Egipcjan w Czarnogórze na lata 2016–2020,
  - uwzględniając art. 54 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0131/2021),
- A. mając na uwadze, że każdy kraj objęty procesem rozszerzenia jest oceniany odrębnie na podstawie indywidualnych osiągnięć, a o harmonogramie przystąpienia decyduje tempo i jakość reform;
- B. mając na uwadze, że zgodnie z art. 49 Traktatu o Unii Europejskiej każde państwo europejskie może ubiegać się o członkostwo w Unii Europejskiej, o ile spełnia wszystkie kryteria kopenhaskie, w tym zapewnia poszanowanie i ochronę mniejszości;
- C. mając na uwadze, że demokracja i praworządność są podstawowymi wartościami, na których opiera się UE, oraz centralnym elementem zarówno procesu rozszerzenia, jak i procesu stabilizacji i stowarzyszenia; mając na uwadze, że reformy są niezbędne, by zająć się wyzwaniami, które wciąż istnieją w tych obszarach;
- D. mając na uwadze, że Czarnogóra znajduje się obecnie na najbardziej zaawansowanym etapie procesu negocjacji, otworzywszy negocjacje w sprawie wszystkich 33 poddawanych przeglądowi rozdziałów dotyczących dorobku prawnego UE i zamknąwszy wstępnie negocjacje dotyczące trzech rozdziałów;
- E. mając na uwadze, że Czarnogóra wciąż odnotowuje duże osiągnięcia w realizacji zobowiązań wynikających z układu o stabilizacji i stowarzyszeniu;
- F. mając na uwadze, że wybory parlamentarne, które odbyły się 30 sierpnia 2020 r., doprowadziły do pierwszego w tym kraju przekazania władzy w warunkach demokracji od czasu wprowadzenia systemu wielopartyjnego; mając na uwadze, że przekazanie to odbyło się w sposób uporządkowany;
- G. mając na uwadze, że poprzedni rząd uznał wyniki wyborów i przekazanie władzy, potwierdzając tym samym poziom dojrzałości demokratycznej i postępy osiągnięte w Czarnogórze;

⁽³⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2020)0168.

Środa, 19 maja 2021 r.

- H. mając na uwadze, że Unia Europejska jest największym partnerem handlowym Czarnogóry odpowiadającym za 37 % całkowitego eksportu i 47 % całkowitego importu towarów, a wartość wymiany handlowej w 2019 r. wyniosła 1,38 mld EUR;
- I. mając na uwadze, że UE jest największym dostawcą pomocy finansowej dla Czarnogóry oraz że Czarnogóra korzysta z pomocy przedakcesyjnej w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA), przy czym pomoc ta wyniosła w latach 2007–2020 łącznie 504,9 mln EUR;
- J. mając na uwadze, że UE uruchomiła 38 mln EUR w ramach natychmiastowego wsparcia dla Bałkanów Zachodnich w celu uporania się z nadzwyczajną sytuacją zdrowotną spowodowaną pandemią Covid-19;
- K. mając na uwadze, że UE zgodziła się na realokację 374 mln EUR z IPA, by pomóc w łagodzeniu społeczno-gospodarczych skutków pandemii COVID-19 w regionie Bałkanów Zachodnich; mając na uwadze, że Komisja i Czarnogóra uzgodniły przekazanie kwoty 53 mln EUR;
- L. mając na uwadze, że Czarnogórze zaoferowano również pakiet pomocy makrofinansowej o wartości 60 mln EUR oraz że od 1999 r. w ramach pożyczek Europejskiego Banku Inwestycyjnego udostępniono 804 mln EUR;
- M. mając na uwadze, że Komisja przyjęła pakiet w wysokości 70 mln EUR w ramach IPA II, aby pomóc w finansowaniu dostępu krajów Bałkanów Zachodnich do szczepionek przeciwko COVID-19 zamawianych przez państwa członkowskie UE; mając na uwadze, że w październiku 2020 r. Czarnogóra podpisała umowę w ramach inicjatywy COVAX obejmującą otrzymanie 248 800 dawek szczepionek przeciwko COVID-19;
- N. mając na uwadze, że Romowie i Egipcjanie zostali szczególnie dotknięci pandemią COVID-19, ponieważ nadal są ofiarami głęboko zakorzenionych uprzedzeń zarówno w środowisku społecznym, jak i zawodowym;

Zaangażowanie w proces rozszerzenia

1. z zadowoleniem przyjmuje nieustanne zaangażowanie Czarnogóry w proces integracji z UE i osiągnięte przez nią ogólne postępy;
2. podkreśla znaczenie szybkiego wdrożenia zmienionej metodyki rozszerzenia opartej na tematycznych klastrach rozdziałów negocjacyjnych i stopniowego wprowadzania poszczególnych strategii politycznych i programów UE w celu przyspieszenia całego procesu negocjacyjnego i dostarczenia obywatelom Czarnogóry jasnych i namacalnych bodźców będących przedmiotem ich bezpośredniego zainteresowania;
3. z zadowoleniem przyjmuje otwarcie rozdziału 8 (polityka konkurencji) oraz decyzję Czarnogóry o przyjęciu zmienionej metodyki rozszerzenia; apeluje w szczególności do Czarnogóry o skuteczne spełnienie kryteriów pośrednich dla rozdziałów 23 i 24, co będzie kolejnym kluczowym etapem, i zdecydowanie popiera zamknięcie rozdziałów akcesyjnych, ponieważ Czarnogóra realizuje reformy w oparciu o wymagane kryteria; przypomina, że od otwarcia pierwszego rozdziału w grudniu 2012 r. tymczasowo zamknięto trzy rozdziały, i zachęca Czarnogórę do wyraźnego skupienia się na pracy nad osiągnięciem kryteriów zamknięcia we wszystkich pozostałych rozdziałach;
4. z zadowoleniem przyjmuje, że wybory, które odbyły się 30 sierpnia 2020 r., doprowadziły do pierwszego przekazania władzy od czasu wprowadzenia systemu wielopartyjnego, przy pełnym poszanowaniu standardów demokratycznych i konstytucji Czarnogóry, a także fakt, że w opinii OBWE/ODIHR wybory przeprowadzono w sposób skuteczny, konkurencyjny i przejrzysty; zauważa z uznaniem, że wyniki wyborów nie zostały zakwestionowane i że wszyscy wybrani parlamentarzyści faktycznie przystąpili do pełnienia obowiązków; wyraża zaniepokojenie z powodu doniesień o kierowane z zagranicy działania w zakresie wywierania wpływu na przebieg wyborów;
5. z zadowoleniem przyjmuje, że w pierwszym dniu swojej pracy nowo utworzony rząd Czarnogóry przeprowadził wymianę poglądów z posłami do Parlamentu Europejskiego i urzędnikami UE, jak również wyraźne zobowiązanie nowego rządu do dalszego dążenia do integracji z UE, spełnienia standardów niezbędnych dla postępu kraju na drodze do UE i do wzmocnienia sojuszu transatlantyckiego;
6. podkreśla, że nie wolno zaprzepaścić wcześniejszych osiągnięć w procesie reform i zachęca nowy rząd do wykorzystania swojego mandatu w celu przyspieszenia reform związanych z UE i negocjacji akcesyjnych; zauważa, że do tego, by Czarnogóra mogła poczynić postępy na drodze do UE, potrzeba otwartego i konstruktywnego dialogu między wszystkimi zainteresowanymi stronami z kręgów politycznych i społecznych, a także porozumienia w kluczowych kwestiach dotyczących ogólnych postępu kraju;

Środa, 19 maja 2021 r.

7. podkreśla potrzebę opartej na współpracy i konstruktywnej kohabitacji między prezydentem, nowym rządem i nowym parlamentem (Skupština), w celu zwiększenia postępów na drodze Czarnogóry do UE i dalszego przyspieszenia demokratycznych postępów kraju; wzywa wszystkie strony do przestrzegania demokratycznych i konstytucyjnych zasad;
8. z zadowoleniem przyjmuje ostatnie badania opinii publicznej, które pokazują, że coraz większa liczba obywateli Czarnogóry (76,6 %) popiera przyszłe członkostwo tego kraju w UE, co jest wyraźnym sygnałem dla nowego rządu, że naród chce reform w oparciu o wartości europejskie; zauważa, że jest to jeden z najwyższych wskaźników poparcia społecznego dla UE w regionie; w tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w 2020 r. Komisja nadała nowy impuls rozszerzeniu, przedstawiając nową strategię dla Bałkanów Zachodnich oraz plan gospodarczo-inwestycyjny;
9. pochwała postępy poczynione przez Czarnogórę w kilku obszarach negocjacji akcesyjnych, w tym w zakresie międzynarodowej współpracy policyjnej oraz walki z przestępczością zorganizowaną (w tym pierwsze wyniki uzyskanie w zakresie handlu ludźmi i przemytu narkotyków); wzywa władze do przyspieszenia reform politycznych i gospodarczych, zwłaszcza w dziedzinie praworządności i praw podstawowych, sądownictwa, wolności mediów i walki z korupcją, gdzie należy poczynić dalsze znaczące postępy;
10. apeluje o czynne zaangażowanie i odpowiednie włączenie krajów Bałkanów Zachodnich, w tym społeczeństwa obywatelskiego i młodzieży, do konferencji w sprawie przyszłości Europy oraz uwzględnienie ich wkładu, biorąc pod uwagę ich dążenie do stania się w przyszłości państwami członkowskimi UE;
11. domaga się zapewnienia nowych możliwości prowadzenia dialogu politycznego i merytorycznego na wysokim szczeblu z krajami Bałkanów Zachodnich dzięki regularnym szczytom UE–Bałkany Zachodnie i intensywniejszym kontaktom ministerialnym i parlamentarnym, aby wzmocnić polityczną wiarygodność procesu rozszerzenia oraz zapewnić silniejszą kontrolę i większe zaangażowanie na wysokim szczeblu, o co wnioskowano także w zmienionej metodyce rozszerzenia;
12. przypomina, że w interesie rządu leży zapewnienie odpowiedniej reprezentacji za granicą; w związku z tym odnosi się do kwestii oczekiwanego mianowania szefa misji Czarnogóry przy UE;

Demokracja i praworządność

13. przyjmuje do wiadomości ustalenia i wnioski międzynarodowych obserwatorów z OBWE/ODIHR i wzywa władze do pełnego zastosowania się do ich zaleceń w odpowiednim czasie przed następnymi wyborami krajowymi; z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie przez rząd decyzji w sprawie ustanowienia Rady ds. Kontroli Spisu Wyborców; zauważa, że w grudniu 2020 r. Skupština przyjęła decyzję w sprawie utworzenia komitetu ds. kompleksowej reformy ordynacji wyborczej i oczekuje, że komitet ten zacznie działać bez dalszej zwłoki;
14. zachęca Czarnogórę do przeprowadzenia wyborów lokalnych jednocześnie w całym kraju, aby zapewnić większą stabilność demokracji, uniknąć nieustającego prowadzenia kampanii i rozluźnić napiętą atmosferę polityczną; wyraża rozczarowanie, że pomimo ponadpartyjnego porozumienia w sprawie przeprowadzania wyborów lokalnych w tym samym dniu, ramy prawne nadal nie uwzględniają tej kwestii w wystarczającym stopniu; przypomina, że do zmiany ordynacji wyborczej do samorządu i parlamentu potrzebna jest większość dwóch trzecich głosów, co wymaga szerokiego konsensusu partii parlamentarnych;
15. wzywa wszystkie siły polityczne w nowo wybranej Skupštinie do zaangażowania się w konstruktywny, znaczący i pluralistyczny dialog w parlamencie, ponieważ jest to klucz do udanej demokracji parlamentarnej; z zadowoleniem przyjmuje decyzję opozycji, aby nie bojkotować prac Skupštiny, oraz przypomina, że funkcjonująca demokracja parlamentarna opiera się na udziale zarówno rządzących, jak i opozycji w parlamentarnym procesie decyzyjnym; podkreśla, że szeroki konsensus pomiędzy rządzącą większością a opozycją ma zasadnicze znaczenie dla postępów na drodze do przystąpienia do UE i dla reform; apeluje o działania mające na celu poprawę dialogu i zaufania na całej scenie politycznej;
16. z zadowoleniem przyjmuje niedawne nominacje do czarnogórskiej delegacji do Parlamentarnego Komitetu Stabilizacji i Stowarzyszenia (SAPC) UE–Czarnogóra, a tym samym skompletowanie składu czarnogórskiej delegacji do SAPC; wzywa do jak najszybszego wznowienia prac SAPC i z zadowoleniem przyjmuje zdalne posiedzenie SAPC zaplanowane na czerwiec 2021 r.; podkreśla znaczenie wymian parlamentarnych i wznowienia posiedzeń odbywających się dwa razy w roku;

Środa, 19 maja 2021 r.

17. z zadowoleniem przyjmuje działania mające na celu poprawę nadzorczą rolę Skupštiny oraz jej przejrzystości i otwartości na obywateli i społeczeństwo obywatelskie; wzywa nowo wybraną Skupštinę do zapewnienia pluralistycznego dialogu politycznego w parlamencie i wzmocnienia roli społeczeństwa obywatelskiego;

18. ponownie podkreśla znaczenie przyspieszenia prac nad wdrożeniem planów działania dotyczących rozdziałów 23 i 24 oraz innych dokumentów strategicznych dotyczących praworządności i praw podstawowych, w szczególności poprzez skuteczny dialog międzypartyjny mający na celu zapewnienie wymaganej większości kwalifikowanej przy obsadzaniu kluczowych stanowisk sędziowskich i prokuratorskich, a także przez prowadzenie konsultacji społecznych i eksperckich dotyczących zmiany najważniejszych przepisów; wyraża zaniepokojenie, że grupa robocza ds. rozdziału 24 nie spotkała się w ciągu ostatniego roku;

19. wyraża zaniepokojenie ostatnimi wydarzeniami dotyczącymi specjalnego prokuratora ds. przestępczości zorganizowanej i korupcji, a także planowanymi zmianami w składzie Rady Prokuratorskiej; zachęca rząd Czarnogóry do zmiany kluczowych aktów prawnych, w tym w przypadku proponowanych poprawek do ustawy o prokuraturze i ustawie o Prokuraturze Specjalnej, zgodnie ze standardami demokratycznymi i ustaloną praktyką na szczeblu europejskim, a także do zastosowania się do opinii Komisji Weneckiej w tej sprawie; podkreśla, że niezależne funkcjonowanie i uczciwość Prokuratury Specjalnej ma kluczowe znaczenie dla postępów Czarnogóry w dziedzinie praworządności;

20. wyraża ubolewanie z powodu ograniczonych postępów w dziedzinie sądownictwa i wzywa władze Czarnogóry do pilnego zajęcia się pozostającymi wyzwaniami dotyczącymi niezależności, profesjonalizmu, skuteczności i rozliczalności sądownictwa przez wdrożenie obowiązujących przepisów i zgodnie z zaleceniami wydanymi przez Grupę Państw przeciwko Korupcji (GRECO) i Komisję Wenecką; podkreśla, że Czarnogóra musi poczynić dalsze postępy w zakresie reformy praworządności, w tym dokonywać postępów we przeprowadzaniu reformy sądownictwa zgodnie z dobrymi demokratycznymi normami i praktykami, a nie wycofywać się z tej reformy; przypomina, że w wyniku reform, jakie Czarnogóra przeprowadziła, dysponuje ona organami i mechanizmami, które zapewniają niezależność i rozliczalność sądową i prokuratorską; zachęca władze, by konsekwentnie korzystały z tych mechanizmów oraz by opierały się na wykonanej pracy w celu osiągnięcia dalszych rezultatów i poprawy wyników w walce z korupcją i przestępczością zorganizowaną;

21. wyraża głębokie zaniepokojenie dokonaną przez Radę Sądownictwa wykładnią konstytucji, która przyzwala na bezprawne ponowne mianowanie prezesów sądów na więcej niż dwie kadencje; zauważa, że prezes Sądu Najwyższego oraz prezesi sądów pierwszej instancji w Barze, Kotorze i Plawie podali się do dymisji po wezwaniu sędziów sprawujących wiele mandatów do rezygnacji z pełnionych funkcji, co jest zgodne z dobrą praktyką europejską i standardami demokratycznymi;

22. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że poczyniono pewne postępy w walce z przestępczością zorganizowaną, w szczególności w zakresie zwiększenia zdolności i profesjonalizmu policji; zachęca Czarnogórę do kontynuowania wysiłków w tej dziedzinie, w szczególności przez zwalczanie siatek przestępczych działających na skalę międzynarodową, ze szczególnym naciskiem na walkę z praniem pieniędzy, handlem ludźmi, narkotykami i bronią, nielegalnym hazardem i przemytem papierosów, oraz śledzenie ich ewentualnych powiązań z lokalnymi politykami i przedstawicielami instytucji państwowych;

23. wyraża uznanie dla wicepremiera, który niedawno aresztował ważne osobistości zaangażowane w przestępczość zorganizowaną; zdecydowanie potępia skierowane przeciwko niemu groźby śmierci; wzywa, aby wspierać i chronić wszystkich urzędników, którzy zwalczają korupcję i przestępczość zorganizowaną, nawet z narażeniem własnego życia, i wyraża solidarność z nimi;

24. podkreśla, że nadal istnieją systemowe braki w systemie sądownictwa karnego, którymi należy się zająć w pierwszej kolejności; wzywa władze do wprowadzenia konkretnych środków ograniczających stosowanie ugód sądowych do wyjątkowych przypadków w celu zwiększenia przejrzystości i wiarygodności reakcji wymiaru sprawiedliwości na przestępczość zorganizowaną;

25. jest poważnie zaniepokojony ograniczonymi postępami w walce z korupcją i wzywa odpowiedzialne instytucje do znacznej poprawy wyników kraju w zakresie konfiskaty mienia pochodzącego z działalności przestępczej, ścigania i wydawania wyroków skazujących, zwłaszcza w głośnych sprawach, przez znaczną poprawę jakości i niezależności postępowań przygotowawczych i egzekwowania prawa;

26. zauważa pewne pozytywne zmiany w działaniach Agencji Zapobiegania Korupcji; podkreśla jednak, że nadal występują wyzwania związane z jej niezależnością i ustalaniem priorytetów, oraz wzywa agencję do niezależnego działania i konsekwentnego wdrażania ustawy o zapobieganiu korupcji;

Środa, 19 maja 2021 r.

27. ponownie podkreśla potrzebę zdecydowanej reakcji wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na korupcję na wysokim szczeblu; przypomina o potrzebie skutecznej reakcji na domniemane nadużywanie zasobów państwowych na rzecz partii politycznych oraz nielegalne finansowanie partii politycznych;

28. z zadowoleniem przyjmuje wysiłki na rzecz wdrożenia reformy administracji publicznej oraz osiągnięte już rezultaty; jest zaniepokojony ustaleniami, zgodnie z którymi przynależność partyjna nadal mocno wpływa na zatrudnienie w sektorze publicznym w Czarnogórze, i apeluje do nowego rządu o unikanie motywowanego politycznie zwalniania i zatrudniania pracowników służby cywilnej; wzywa władze Czarnogóry do kontynuowania starań na rzecz stworzenia sprawnie działającej administracji publicznej i zatrzymania wiedzy fachowej, w szczególności w zakresie procesu przystąpienia do UE, i w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje przejrzyste procedury nominacji; wyraża ubolewanie, że zdolności instytucjonalne agencji ds. konkurencji i agencji antykorupcyjnej wciąż są niewielkie;

29. wyraża zaniepokojenie przyjętymi w Skupštinie poprawkami do ustawy o urzędnikach służby cywilnej i pracownikach państwowych, które obniżają kryteria zatrudnienia w administracji publicznej i mogą zniweczyć postępy w reformie administracji publicznej mającej na celu wdrożenie zatrudnienia opartego na kryteriach merytorycznych;

30. z zadowoleniem przyjmuje obietnice nowego rządu dotyczące znacznego zwiększenia przejrzystości we wszystkich dziedzinach, w tym w finansach publicznych, i zachęca go do pilnego opracowania i przyjęcia ulepszonej ustawy o swobodnym dostępie do informacji;

31. odnotowuje zbliżający się spis ludności i mieszkań w Czarnogórze oraz wzywa odpowiedzialne instytucje do przeprowadzenia go zgodnie z europejskimi standardami i międzynarodowymi zaleceniami; apeluje o unikanie jakiegokolwiek upolitycznienia tego procesu i wzywa do zbadania wszystkich zarzutów związanych z zagraniczną ingerencją w procedurę spisu powszechnego;

32. wzywa władze Czarnogóry, aby w ramach programu obywatelstwa dla inwestorów, który wygaśnie w 2021 r., poświęciły szczególną uwagę praniu pieniędzy, uchylaniu się od opodatkowania i wszelkiej innej działalności przestępczej; z zadowoleniem przyjmuje niedawną decyzję rządu Czarnogóry o stopniowym wycofaniu tego programu do końca roku;

Poszanowanie podstawowych wolności i praw człowieka

33. ubolewa nad stanem wolności wypowiedzi i wolności mediów, w której to dziedzinie w pięciu kolejnych sprawozdaniach Komisji odnotowano „brak postępów”, zwłaszcza jeśli chodzi o działalność nadawcy publicznego RTCG; stanowczo potępia wszelkiego rodzaju ataki na media i zastraszanie dziennikarzy oraz wzywa do pilnego i skutecznego zbadania tych przypadków, w tym przypadków z przeszłości, aby położyć kres bezkarności przestępstw wobec dziennikarzy; wyraża ubolewanie, że niektóre przypadki przemocy wobec dziennikarzy wciąż pozostają nierozwiązane; apeluje o podjęcie dalszych kroków z myślą o zagwarantowaniu niezależności mediów i dziennikarzy; wzywa Czarnogórę do zapewnienia warunków sprzyjających skutecznemu korzystaniu z wolności wypowiedzi, która jest jedną z podstawowych wartości UE i kluczowym elementem procesu przystąpienia Czarnogóry do UE;

34. wyraża zaniepokojenie wysoką polaryzacją krajobrazu medialnego, w szczególności rosnącą skalą dezinformacji, która ma również na celu nasilenie napięć etnicznych, zniekształcanie procesów wyborczych i zmniejszenie poparcia społeczeństwa dla integracji euroatlantyckiej; podkreśla, że umiejętności korzystania z mediów oraz wolność i niezależność mediów mają kluczowe znaczenie dla zwalczania dezinformacji; podkreśla potrzebę usprawnienia koordynacji, aby zwalczać regionalne kampanie dezinformacyjne;

35. wzywa do wzmocnienia współpracy europejskiej z Czarnogórą w zakresie zajmowania się dezinformacją, zagrożeniami dla cyberbezpieczeństwa i zagrożeniami hybrydowymi, które mają osłabić europejską perspektywę regionu; jest zaniepokojony rosnącą podatnością Czarnogóry na zagrożenia ze względu na wzrost jej długu publicznego, w szczególności względem Chin; w tym kontekście wzywa Komisję i rząd Czarnogóry, aby razem pracowały nad znalezieniem rozwiązania w związku z bardzo kontrowersyjnym, zaciągniętym przez poprzedni rząd, chińskim kredytem na autostradę Bar-Boljare, aby uniknąć zależności od zadłużenia i sytuacji, w której Czarnogóra będzie zmuszona przekazać zabezpieczenie wierzycielom chińskim; podkreśla, że władze Czarnogóry muszą równolegle przeprowadzić gruntowne i przejrzyste dochodzenie w sprawie tego kredytu i związanych z nim wydatków oraz pociągnąć osoby odpowiedzialne politycznie do odpowiedzialności; wzywa Komisję, by wraz z międzynarodowymi instytucjami finansowymi znalazła rozsądne rozwiązanie w celu wsparcia stabilności budżetowej i reform Czarnogóry zgodnie z europejską perspektywą tego kraju;

Środa, 19 maja 2021 r.

36. wzywa Czarnogórę, państwa członkowskie UE i delegaturę Unii Europejskiej w Czarnogórze do dalszego prowadzenia aktywniejszej i skuteczniejszej polityki komunikacyjnej dotyczącej perspektywy europejskiej, ukierunkowanej zarówno na obywateli Czarnogóry, jak i obywateli Unii, oraz do kontynuowania skoordynowanych wysiłków na rzecz zwiększenia widoczności projektów finansowanych przez UE; wzywa Komisję i Europejską Służbę Działań Zewnętrznych, aby wsparły utworzenie centrum doskonałości ds. dezinformacji skupionego na Bałkanach;

37. wzywa władze Czarnogóry, by podejmowały konkretne działania na rzecz budowania odporności i cyberbezpieczeństwa, ponieważ kraj ten znajduje się pod coraz większą presją z powodu ingerencji zagranicznych, które mają na celu osłabienie jego państwowości i prozachodniej orientacji, a także by ściślej nadzorowały krajobraz medialny w celu zwalczania fałszywych informacji i innych działań dezinformacyjnych, w szczególności tych, które wynikają ze szkodliwych wpływów zagranicznych, oraz by zapewniły niezależność operacyjną czarnogórskich organów ds. regulacji mediów i nadawcy publicznego, przy czym należy zachować równowagę między zwalczaniem dezinformacji a nieproporcjonalnym ograniczeniem wolności wypowiedzi w internecie;

38. stanowczo potępia werbalne i fizyczne ataki na mniejszości narodowe oraz ich zastraszanie, szczególnie w Pljevlji po wyborach parlamentarnych w sierpniu 2020 r., a ostatnio w Berane i Niksicu; wzywa władze Czarnogóry do dokładnego zbadania wszystkich tych incydentów i postawienia sprawców przed wymiarem sprawiedliwości;

39. podkreśla potrzebę ochrony praw wszystkich mniejszości narodowych, zwłaszcza że niektóre z nich nie mają już przedstawicieli w partiach reprezentujących mniejszości w Skupštinie; wzywa władze Czarnogóry do zwrócenia szczególnej uwagi na kwestie związane z przynależnością narodową i etniczną obywateli Czarnogóry; odnotowuje w związku z tym niedawną propozycję rządu Czarnogóry dotyczącą zmiany ustawy o obywatelstwie czarnogórskim; podkreśla, że wszelkie zmiany wprowadzane do takich newralgicznych ustaw muszą być przedmiotem szeroko zakrojonych konsultacji i powinny być przyjmowane wyłącznie zgodnie ze standardami demokratycznymi i utrwaloną praktyką europejską oraz z myślą o realizacji europejskiej perspektywy Czarnogóry; wzywa do poszanowania wieloetnicznej tożsamości kraju, w tym używanych języków, dziedzictwa kulturowego i tradycji społeczności lokalnych; podkreśla, że należy poczynić dalsze postępy w zakresie włączenia społecznego Romów i Egipcjan na rynku pracy, w systemie edukacji i życiu publicznym w Czarnogórze, oraz wzywa władze, by zapewniły im dostęp do dokumentów osobistych, zagwarantowały im status prawny i skutecznie przeciwdziałały nawoływaniu do nienawiści;

40. przyjmuje do wiadomości ustawę o ochronie przed przemocą domową i planowane zmiany do niej oraz wzywa władze Czarnogóry do jej gruntownego wdrożenia, również w drodze przeznaczenia wystarczających zasobów, ponieważ przemoc ze względu na płeć, przemoc domowa i przemoc wobec dzieci nadal budzą poważne obawy; wzywa do zwiększenia czujności i stworzenia systemów wsparcia dla ofiar przemocy domowej w czasie pandemii COVID-19;

41. wzywa władze, by zadbały o staranne wdrożenie norm określonych w Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencji stambulskiej), w tym dzięki zwiększeniu liczby dobrze wyszkolonych i uwrażliwionych na kwestie płci funkcjonariuszy organów ścigania i sędziów, aby zapewnić prawidłowe prowadzenie dochodzeń w sprawie tych przestępstw i ich ściganie, a także by wprowadziły skuteczne środki przeciwko molestowaniu seksualnemu, w tym w miejscu pracy;

42. wyraża zaniepokojenie słabymi wynikami obecnych strategii politycznych i projektów mających na celu zachęcanie kobiet do udziału w rynku pracy, kształtowaniu polityki i polityce oraz stawianie czoła trudnościom w polityce zatrudnienia i społecznej; wyraża w związku z tym ubolewanie z powodu malejącej liczby kobiet w parlamencie i braku zrównoważonej pod względem płci reprezentacji politycznej w wyborach oraz w nowej Skupštinie i nowym rządzie; wzywa do podjęcia niezbędnych środków prawnych i politycznych w celu promowania udziału kobiet w polityce;

43. przypomina, że choć rząd Czarnogóry zatwierdził roczny plan działania dotyczący strategii na rzecz ochrony osób z niepełnosprawnościami przed dyskryminacją i na rzecz promowania równości, to teraz jeszcze trzeba ten plan wdrożyć; ubolewa, że osoby z niepełnosprawnościami nadal mierzą się z dyskryminacją i mają utrudniony dostęp do wymiaru sprawiedliwości; podkreśla, że należy poprawić dostęp do usług opieki zdrowotnej dla osób z niepełnosprawnościami, osób wewnątrznie przesiedlonych i innych słabszych grup;

44. z zadowoleniem przyjmuje postępy w zakresie ochrony praw osób LGBTI i to, że Czarnogóra jest pierwszym krajem w regionie, który przyjął ustawę o związkach homoseksualnych; wzywa władze, by zapewniły spełnienie wszystkich warunków niezbędnych do jej odpowiedniego wdrożenia; podkreśla, że należy poprawić sytuację osób transseksualnych i niebinarnych; z zadowoleniem przyjmuje pokojowy przebieg Parady Równości w 2019 r.; wzywa władze Czarnogóry do dalszej poprawy klimatu włączenia społecznego i tolerancji oraz do gromadzenia zdezagregowanych danych dotyczących mowy nienawiści i przestępstw na tle orientacji seksualnej i tożsamości płciowej;

Środa, 19 maja 2021 r.

45. wzywa władze Czarnogóry, by kontynuowały rzeczywisty dialog na temat wolności wyznania z przedstawicielami religijnymi i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami, zgodnie z opinią Komisji Weneckiej z dnia 24 czerwca 2019 r.; wzywa kraje sąsiednie do powstrzymania się od ingerencji w tę kwestię i inne wewnętrzne sprawy Czarnogóry;

46. wyraża zaniepokojenie w związku z tym, że nowy rząd przyjął poprawki do ustawy o wolności religii lub przekonań oraz o statusie prawnym wspólnot religijnych w trybie pilnym, bez debaty publicznej i bez dialogu ze wszystkimi wspólnotami religijnymi oraz bez zasięgnięcia opinii Komisji Weneckiej; odnotowuje, że prezydent podpisał ustawę;

Pojednanie, stosunki dobrosąsiedzkie i współpraca międzynarodowa

47. wyraża uznanie dla Czarnogóry za jej zaangażowanie w integracyjną współpracę regionalną oraz pochwała konstruktywną rolę, jaką odgrywa ona w regionie Bałkanów Zachodnich, a także z zadowoleniem przyjmuje jej czynny udział w licznych inicjatywach regionalnych; podkreśla, że współpraca regionalna i stosunki dobrosąsiedzkie są powiązane z unijną perspektywą Czarnogóry;

48. z zadowoleniem przyjmuje podpisanie w maju 2019 r. protokołu w sprawie ustalenia przejścia granicznego między Bośnią i Hercegowiną, Czarnogórą a Republiką Serbii i zachęca Czarnogórę do dalszego zajmowania się – w konstruktywnym duchu i na jak najwcześniejszym etapie procesu akcesyjnego – nierozstrzygniętymi kwestiami dwustronnymi z sąsiadami, w tym nierozwiązanymi kwestiami dotyczącymi wytyczenia granic z Serbią i Chorwacją; przypomina, że należy przestrzegać obowiązujących dwustronnych umów granicznych; przypomina, że spory graniczne powinny być rozstrzygane w duchu stosunków dobrosąsiedzkich, dwustronnie i za pośrednictwem istniejących mechanizmów międzynarodowych; zauważa, że stosunki dwustronne z Serbią były naznaczone napięciami, i nalega, aby wszystkie spory dwustronne były rozwiązywane w drodze otwartego i niekonfrontacyjnego dialogu, przy jednoczesnym unikaniu wszelkich form zagranicznej ingerencji w sprawy wewnętrzne;

49. zdecydowanie potępia negowanie ludobójstwa w Srebrenicy oraz kwestionowanie orzeczeń i legitymacji Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii (MTKJ) przez ministra sprawiedliwości, praw człowieka i praw mniejszości; z zadowoleniem przyjmuje szybkie skrytykowanie tych wystąpień przez innych członków rządu oraz propozycję jego odwołania;

50. z zadowoleniem przyjmuje ustanowienie wspólnego rynku regionalnego, ponieważ doprowadzi do pełnego przystąpienia tego kraju do jednolitego rynku UE; jest głęboko przekonany, że takie inicjatywy mogą być ważnym narzędziem zwiększania potencjału, atrakcyjności i konkurencyjności regionu, a w szczególności mogą pomóc gospodarkom regionalnym w procesie odbudowy po pandemii;

51. zdecydowanie potępia wszelkie próby negocjowania ludobójstwa w Srebrenicy lub wszelkich innych zbrodni wojennych, które miały miejsce w byłej Jugosławii, podejmowane przez polityków w Czarnogórze i w innych częściach regionu; z zadowoleniem przyjmuje podpisanie przez rządy Bośni i Hercegowiny oraz Czarnogóry protokołu o współpracy w zakresie poszukiwania osób zaginionych, co stanowi dobry przykład współpracy przy prowadzeniu dochodzeń w sprawach osób zaginionych; wyraża zaniepokojenie brakiem postępów w rozwiązywaniu kwestii zbrodni wojennych popełnionych w Czarnogórze i wzywa władze do zintensyfikowania wysiłków w celu ukarania sprawców i ustalenia, co stało się z zaginionymi, oraz do wspierania i rozwijania utworzonego Centrum Dokumentacji i Informacji;

52. ponownie wyraża poparcie dla planowanego utworzenia komisji regionalnej na potrzeby ustalenia faktów dotyczących zbrodni wojennych i innych poważnych przypadków łamania praw człowieka w byłej Jugosławii (RECOM); wyraża uznanie dla rządów Czarnogóry za ich zaangażowanie i wypełnianie obowiązków w ramach członkostwa w regionalnym biurze ds. współpracy na rzecz młodzieży, a także podkreśla znaczenie obecnego rotacyjnego przewodnictwa Czarnogóry w tej organizacji;

53. wzywa władze Czarnogóry do pełnego przestrzegania przepisów dotyczących dziedziczenia po byłej Socjalistycznej Federacyjnej Republice Jugosławii (SFRJ), przede wszystkim w odniesieniu do mienia wojskowego;

54. pochwała pełne dostosowanie się Czarnogóry do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE oraz jej czynny udział w unijnych misjach w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, zwłaszcza w operacji „Siły morskie UE w Somalii – operacja Atalanta” i w misji szkoleniowej UE w Mali, oraz w innych misjach międzynarodowych, w szczególności w misji ONZ na rzecz referendum w Saharze Zachodniej, w siłach pokojowych ONZ na Cyprze, w prowadzonej przez NATO misji Resolute Support w Afganistanie oraz w misji NATO w Kosowie (KFOR);

Środa, 19 maja 2021 r.

55. wyraża zaniepokojenie nominacjami rządowymi w sektorach bezpieczeństwa i wywiadu wojskowego oraz obawia się, że strategiczny sojusz Czarnogóry z UE i NATO może zostać zakwestionowany; podkreśla strategiczne znaczenie członkostwa Czarnogóry w NATO i zachęca władze Czarnogóry do współpracy z UE i NATO w dziedzinie cyberbezpieczeństwa i odporności na zagraniczne ingerencje;
56. podkreśla, że UE i Stany Zjednoczone muszą wzmocnić partnerstwo i koordynację na Bałkanach Zachodnich, aby przyspieszyć najważniejsze reformy, poprawić zarządzanie i umożliwić pojednanie;
57. z zadowoleniem przyjmuje postępy poczynione przez Czarnogórę w zakresie międzynarodowej współpracy policyjnej i jej odnowione zaangażowanie na rzecz tej współpracy, a także zachęca Czarnogórę do kontynuowania wysiłków z myślą o stawieniu czoła nielegalnej migracji poprzez dalsze rozwijanie międzynarodowej współpracy w zakresie ochrony granic i readmisji oraz zwiększanie zdolności do ścigania sieci przemytu migrantów;
58. odnotowuje wejście w życie umowy o współpracy w zakresie zarządzania granicami między Czarnogórą a Europejską Agencją Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex); umożliwi ona Fronteksowi wspieranie Czarnogóry w zarządzaniu granicami, a także prowadzenie wspólnych operacji i zwalczanie przestępczości transgranicznej na granicach morskich tego państwa, w tym przemytu narkotyków i broni oraz handlu ludźmi i terroryzmu;
59. wzywa władze Czarnogóry, by utrzymały poszanowania praw człowieka, podstawowych wolności i prawa międzynarodowego w centrum polityki dotyczącej migracji i granic; apeluje, aby działania prowadzone przez Frontex na terytorium Czarnogóry przestrzegały tych samych standardów;

Gospodarka a pandemia COVID-19

60. z zadowoleniem przyjmuje postępy Czarnogóry w zwiększaniu stabilności sektora finansowego, a także w poprawianiu warunków na rynku pracy; zauważa jednak, że stopa bezrobocia jest nadal wysoka, zwłaszcza wśród kobiet, młodych ludzi, Romów i osób o niskich kwalifikacjach; zachęca władze do zwiększenia udziału kobiet w rynku pracy oraz do zajęcia się takimi kwestiami jak różnice w zatrudnieniu i wynagrodzeniu kobiet i mężczyzn oraz przystępna cenowo opieka nad dziećmi;
61. wyraża zaniepokojenie, że ustawa budżetowa na rok 2021 została zaproponowana dopiero pod koniec 2020 r., i apeluje o bardziej przejrzystą i terminową krajową procedurę budżetową;
62. z zadowoleniem przyjmuje, że Czarnogóra wdrożyła niezbędne reformy w celu dostosowania się do unijnych zasad dobrego zarządzania w kwestiach podatkowych i że Rada usunęła ją (w dniu 18 lutego 2020 r.) z wykazu jurysdykcji niechętnych współpracy do celów podatkowych;
63. zachęca Czarnogórę do zintensyfikowania prac nad lepszym dostosowaniem systemu edukacji do rynku pracy, aby skuteczniej przeciwdziałać zjawisku niedopasowania umiejętności i drenażu mózgow wśród młodych ludzi; wzywa władze Czarnogóry, by dążyły do otwartej i przejrzystej polityki w dziedzinie zasobów ludzkich w administracji publicznej oraz by zwiększyły inwestycje publiczne na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego;
64. z niepokojem odnotowuje wpływ pandemii COVID-19 na gospodarkę Czarnogóry, jako że jej produkt krajowy brutto spadł w 2020 r. o 14,3 %; wzywa rząd do prowadzenia odpowiedzialnej polityki makroekonomicznej i fiskalnej z uwagi na wysoki dług publiczny; zachęca władze, by jak najlepiej wykorzystały pomoc UE w celu złagodzenia skutków kryzysu, w tym do opracowania i wdrożenia ukierunkowanych środków mających na celu złagodzenie wpływu pandemii na zmarginalizowane społeczności i osoby znajdujące się w trudnej sytuacji; podkreśla, jak ważne jest rozwijanie u młodzieży umiejętności w zakresie przedsiębiorczości;
65. wzywa Komisję, by wspierała wysiłki Czarnogóry na rzecz zmniejszenia bezrobocia, które znacznie wzrosło podczas pandemii COVID-19, w szczególności w odpowiadającym za ponad 20 % PKB Czarnogóry sektorze turystyki, jako że bardzo zmalała liczba turystów;
66. przypomina, że Unia Europejska szybko zmobilizowała natychmiastowe finansowe i materialne wsparcie dla Bałkanów Zachodnich, aby zaradzić kryzysowi zdrowotnemu wynikającemu z pandemii COVID-19 i przyspieszyć społeczno-gospodarczą odbudowę regionu; przypomina, że Czarnogórze przyznano 53 mln EUR na zakup pilnie potrzebnego sprzętu medycznego oraz na wsparcie sektorów najbardziej dotkniętych kryzysem związanym z COVID-19; przypomina również decyzję o udzieleniu pomocy makrofinansowej w wysokości do 60 mln EUR, aby pomóc Czarnogórze ograniczyć negatywne społeczno-gospodarcze skutki pandemii;

Środa, 19 maja 2021 r.

67. podkreśla, że pandemia COVID-19 ma negatywny wpływ na całe społeczeństwo, a zwłaszcza na kobiety, rodziny niepełne i słabsze grupy, takie jak Romowie, Egipcjanie, osoby LGBTI, osoby z niepełnosprawnościami i inne mniejszości, ponieważ pogłębia nierówności i zaostrza istniejące problemy; wzywa władze Czarnogóry, by uwzględniły potrzeby tych grup przy opracowywaniu i wdrażaniu środków pomocy społeczno-gospodarczej związanych z COVID-19;
68. wyraża uznanie dla roli Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, który zapewnia bardzo potrzebne wsparcie w postaci sprzętu medycznego i środków ochrony osobistej w walce z COVID-19 w Czarnogórze;
69. wyraża zaniepokojenie w związku z tym, że trwa proces zwalniania szefów instytucji zdrowia publicznego, w momencie gdy pandemia COVID-19 poważnie dotyka Czarnogórę, a także w związku z tym, że rząd zaciągnął nową pożyczkę na 750 mln EUR bez konsultacji ze Skupštiną;
70. wzywa Komisję i Radę do okazania solidarności z krajami Bałkanów Zachodnich i udzielenia im pomocy w otrzymywaniu szczepionek przeciwko COVID-19 oraz do uwzględnienia Czarnogóry we wspólnych unijnych zamówieniach publicznych na szczepienia; z zadowoleniem przyjmuje działania podjęte przez Komisję i Radę w celu udzielenia Czarnogórze pomocy w zdobyciu szczepionek przeciwko COVID-19 za pośrednictwem COVAX i innych środków, takich jak koordynowanie darowizn dokonywanych przez państwa członkowskie UE; apeluje o dalszą pomoc, aby zapewnić jak najszybsze udostępnienie wystarczającej ilości szczepionek przeciwko COVID-19 mieszkańcom wszystkich krajów Bałkanów Zachodnich, z uwzględnieniem sytuacji pandemicznej w każdym kraju; jest głęboko przekonany, że polityka w zakresie szczepień powinna mieć charakter humanitarny i nie powinna służyć żadnym interesom geopolitycznym;
71. zachęca Czarnogórę do jak najlepszego wykorzystania Planu gospodarczo-inwestycyjnego Komisji dla Bałkanów Zachodnich; uznaje znaczenie tego planu dla wspierania zrównoważonej łączności w transporcie i infrastrukturze, kapitału ludzkiego, konkurencyjności i wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu w regionie, a jednocześnie podkreśla, że wszelkie inwestycje muszą być zgodne z celami porozumienia paryskiego i celami UE dotyczącymi obniżenia emisyjności;
72. zwraca uwagę na równe znaczenie wszystkich celów inwestycyjnych IPA III; w tym względzie wzywa Komisję do skoncentrowania odpowiedniej części środków IPA III na trwającej demokratycznej transformacji Czarnogóry, zwłaszcza w świetle utrzymujących się problemów z klimatem inwestycyjnym, zdolnością absorpcyjną i standardami środowiskowymi w tym kraju;

Środowisko, energia i transport

73. z zadowoleniem przyjmuje postępy Czarnogóry w dywersyfikacji produkcji energii elektrycznej w kierunku źródeł odnawialnych oraz przekroczenie ogólnego celu w zakresie odnawialnych źródeł energii na 2020 r. i celów sektorowych w zakresie energii elektrycznej oraz ogrzewania i chłodzenia, a także jej aktywny udział w programie dotyczącym sieci połączeń „zachodniobałkańskiej szóstki”; zachęca Czarnogórę do wprowadzenia usprawnionych i uproszczonych zasad ułatwiających dalsze wdrażanie projektów w dziedzinie energii z odnawialnych źródeł; podkreśla, jak ważne jest wsparcie UE dla przejścia na czystsza energię ze źródeł odnawialnych; wyraża zaniepokojenie projektami odwiertów ropy naftowej i gazu ziemnego u wybrzeży Czarnogóry, ponieważ mogą one szkodzić środowisku naturalnemu, przyrodzie i turystyce, czyli najważniejszemu sektorowi gospodarki tego kraju;
74. pochwala decyzję Czarnogóry o zaprzestaniu udzielania wsparcia finansowego małym elektrowniom wodnym, które nie spełniają odpowiednich norm środowiskowych; odnotowuje powolne postępy i opóźnienia w wyłączeniu elektrociepłowni Pljevlja i zachęca Czarnogórę do niezwłocznego zapewnienia zgodności z przepisami dyrektywy w sprawie dużych obiektów energetycznego spalania⁽⁴⁾;
75. uznaje działania podjęte przez Czarnogórę, aby ustanowić elektroniczny system gwarancji pochodzenia w celu zapewnienia kompatybilności ze znormalizowanym europejskim systemem świadectw energetycznych; odnotowuje zaawansowany etap wdrażania reform w sektorze elektroenergetycznym i zwraca się do Czarnogóry o niezwłoczną transpozycję rozporządzenia REMIT⁽⁵⁾ oraz o transpozycję kodeksów sieci do krajowych kodeksów sieciowych; wzywa Czarnogórę do zwiększenia obecnego niskiego poziomu międzyobszarowych zdolności przesyłowych dostępnych dla

(4) Dyrektywa 2001/80/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2001 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania, Dz.U. L 309 z 27.11.2001, s. 1.

(5) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1227/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii, Dz.U. L 326 z 8.12.2011, s. 1.

Środa, 19 maja 2021 r.

uczestników rynku energii elektrycznej zgodnie z najlepszymi praktykami UE; wyraża uznanie dla Czarnogóry za to, że jest liderem w ustanawianiu w regionie systemu ustalania opłat za emisję gazów cieplarnianych i handlu uprawnieniami do emisji; z zadowoleniem przyjmuje osiągnięcie pełnej zgodności z dyrektywą w sprawie jakości paliwa ⁽⁶⁾ i apeluje o dalsze postępy w zakresie utrzymywania interwencyjnych zapasów ropy naftowej;

76. z zadowoleniem przyjmuje postępy w dostosowywaniu czarnogórskiego ustawodawstwa krajowego w zakresie środowiska i zmiany klimatu oraz krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu do unijnego dorobku prawnego i wzywa do dalszych wysiłków na rzecz jak najszybszego sfinalizowania tego dokumentu zgodnie z zaleceniami Rady Ministerialnej Wspólnoty Energetycznej; wyraża uznanie dla Czarnogóry, że chroni rzekę Zeta i uznała ją za park przyrodniczy; wzywa władze do podjęcia pilnych działań w celu lepszego zabezpieczenia obszarów chronionych i potencjalnych obszarów Natura 2000, w tym saliny w mieście Ulcinj, Jeziora Szkoderskiego, rzeki Tara i innych; wzywa Czarnogórę do poprawy gospodarowania odpadami i do rozwiązania problemu nielegalnego składowania odpadów; wzywa władze do włączenia społeczności lokalnych i społeczeństwa obywatelskiego we wdrażanie polityk i projektów dotyczących środowiska, klimatu i energii w kraju;

77. z satysfakcją przypomina, że według art. 1 konstytucji tego kraju Czarnogóra to państwo ekologiczne; przypomina, że tworzenie obszarów szkoleń wojskowych i testowania broni na obszarach chronionych UNESCO (jak na obszarze górskim Sinajevina) musi być zgodne z zasadami UNESCO dotyczącymi zrównoważonego rozwoju społeczno-kulturowego i ekologicznego; zauważa, że rozwój dodatkowych zdolności w zakresie energii wodnej i turystyki, zwłaszcza na obszarach chronionych, powinien uwzględniać normy UE w zakresie ochrony środowiska; wzywa władze do oceny wpływu budowy autostrady wzdłuż rzeki Tara na środowisko oraz do lepszej ochrony najcenniejszych obszarów; ponownie apeluje o przeprowadzenie dokładnych i kompleksowych ocen ex ante oddziaływania projektów infrastrukturalnych na środowisko, gospodarkę i społeczeństwo zgodnie ze standardami europejskimi;

78. z zadowoleniem przyjmuje uruchomienie Zielonego programu działań dla Bałkanów Zachodnich, który może przyczynić się do przejścia na zrównoważoną gospodarkę bezemisyjną; wzywa Czarnogórę do dalszego wprowadzania i wdrażania przepisów niezbędnych do osiągnięcia uzgodnionych wspólnych celów w zakresie transformacji cyfrowej i ekologicznej;

79. wzywa Czarnogórę, czwarte państwo europejskie pod względem lesistości, do poprawy zarządzania lasami, w szczególności przez przeznaczenie na nie większych środków i aktywne zwalczanie nielegalnego pozyskiwania drewna; odnotowuje niedawne badanie, w którym podkreślono, że w Czarnogórze wytwarza się rocznie blisko sto tysięcy metrów sześciennych odpadów drzewnych, które można łatwo wykorzystać ponownie; wzywa władze do zastanowienia się nad sposobami promowania modeli gospodarki o obiegu zamkniętym w tym sektorze oraz innych sektorach gospodarki;

80. wzywa władze Czarnogóry do zagwarantowania prawa dostępu do informacji o środowisku w odniesieniu do projektów infrastrukturalnych, zgodnie z konstytucją tego kraju i z konwencją z Aarhus, którą Czarnogóra ratyfikowała w 2009 r.;

o

o o

81. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji przewodniczącemu Rady Europejskiej, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządów i parlamentom państw członkowskich oraz prezydentowi, rządowi i parlamentowi Czarnogóry.

⁽⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/30/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniająca dyrektywę 98/70/WE odnoszącą się do specyfikacji benzyny i olejów napędowych oraz wprowadzającą mechanizm monitorowania i ograniczania emisji gazów cieplarnianych, Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 88.